

Diarienummer: BMN-2026/154

Handläggare: Hugo Persson, miljöinspektör

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen mål nr: M 10763-25

YTTRANDE

Begäran om yttrande över ansökan om tillstånd enligt miljöbalken, Olunda 4:16 m.fl.

Bakgrund

Bygg- och miljönämnden har 2026-05-04 getts tillfälle att yttra sig över Skanska Industrial Solutions AB ansökan om tillstånd till befintlig och utökad täktverksamhet m.m. på fastigheterna Olunda 4:16, Olunda 5:1, Eggebyholm 5:1 och 5:2 i Knivsta kommun. Ansökan handläggs vid Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen.

Sammanfattning

Bygg- och miljönämnden i Knivsta kommun, nedan nämnden, tillstyrker ansökan förutsatt att följande synpunkter tillfredsställande beaktas.

Synpunkter

Allmänt

- Nollalternativet i miljökonsekvensbeskrivningen är inte tillfredsställande upprättat då det angivna alternativet förutsätter att verksamheten anläggs och drivs på annan plats.
- Mängden biokol som får tillverkas respektive lagras i verksamheten bör begränsas i tillståndet. I förslaget nämns inga sådana begränsningar. Lagring av mer än 5000 ton är även anmälningspliktigt enligt miljöprövningsförordningen med koden 39.90 C.
- Förbränningsanläggningen bör, om den överstiger en effekt på 1 MW, omfattas av förordning (2018:471) om medelstora förbränningsanläggningar och de krav och begränsningsvärden som där anges. Träffas förbränningsanläggningen inte av kraven i förordningen så borde krav på begränsningsvärden i stället ställas som villkor i tillståndet.
- I tabell 5.5.2 i bilaga B2 Teknisk beskrivning markeras avfallskoder som är avsedda att tas emot i syfte att nyttjas för biokolsproduktion eller alternativt flisas och levereras till kraftvärmeverk. Nämnden noterar att flera av dessa avfallskoder, 17 02 01, 19 12 07, 20 01 38, är avfall vars

förbränning omfattas av anmälningsplikt alternativt tillståndsplikt enligt 29 kap. miljöprövningsförordningen.

Då inga verksamhetskoder gällande förbränning av avfall listas i ansökan förutsätter nämnden att dessa fraktioner inte avses användas för tillverkningen av biokol.

- De föreslagna tiderna då borring, sprängning och skutknackning får bedrivas är en utökning med en timme på morgonen jämfört med nuvarande tillstånd. Även om detta är i linje med Naturvårdsverkets riktlinjer för buller så innebär det en ökad störning för närboende.
- I bilaga B2, teknisk beskrivning, stycke 5.8 anges att *"Endast massor som uppfyller kraven i 21–24 §§ NFS 2004:10 kommer att tas emot på anläggningen för deponering."* Vi vill poängtera att avfall kan vara förorenat av föroreningar som inte omfattas av parametrarna i 22 och 23 §§. I sådana fall behöver en särskild bedömning göras om det är lämpligt att avfallet tas emot på en deponi för inert avfall i enlighet med kraven i förordningen (2001:512) om deponering av avfall.
- Villkor bör sättas för anläggandet av en geologisk barriär minst motsvarande krav enligt förordning (2001:512) om deponering av avfall, eller de högre krav som bedöms lämpliga för den aktuella platsen.
- I bilaga B2, teknisk beskrivning, stycke 5.8 anges att *"Avseende PFAS så kommer inte PFAS-förorenade massor att tas emot för deponering."* Med förtydligandet att: *"Med förorenade massor avses massor med halter över generell diffus påverkan."*

Då det inte finns några generella fastställda gränsvärden för utlakning eller totalhalter för PFAS för mottagning av avfall vid en deponi för inert avfall vore det lämpligt om villkor sätts för detta i tillståndet

- Motiveringen för användning av 55 000 kubikmeter jord- och schaktmassor för anläggning av en insynsvall, med gränsvärde av Naturvårdsverkets riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM), är bristfällig och hänvisar enbart till vad som tillåts i nuvarande tillstånd. Oaktat vad som bedömts som tillåtligt i nuvarande tillstånd anser nämnden att Skanska behöver visa att denna återvinning av avfall för anläggningsändamål utgör en miljö- och hälsomässigt säker hantering och i vilken utsträckning införseln av dessa externa massor utgör en risk för förorening av ett icke-förorenat område. Detta även med hänsyn till förhållanden efter täktens upphörande, om massorna avses lämnas kvar.

Föreslagna villkor

- Utöver nedanstående så tillstyrker nämnden Länsstyrelsen i Uppsala läns förslag på villkor i deras yttrande daterat 2026-06-08 med diarienummer 897–2026.
- I föreslaget villkor 4 sägs att *"Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras natt kl. 22-06."*

Detta bör formuleras om, alternativt kompletteras med att momentanvärden inte får överstiga 55 dBA. Klockslagen bör även skrivas 22.00 – 06.00 för att förtydliga avsett klockslag.

- Föreslaget villkor 6 är en försvagning av nuvarande villkor för markvibrationer, som verksamheten i dag med marginal innehåller, då det tillåter maxvärden på 6 mm/s vid upp till var femte sprängning jämfört med nuvarande maxgräns på 4 mm/s.

Att högre värden är motiverade för att de med marginal underskrider svensk standard är otillfredsställande då de riktvärden enligt svensk standard som hänvisas till gäller för att undvika skador på byggnader. Enligt standarden tar värdena inte hänsyn till "*...den psykologiska effekt som sprängning kan ha på dem som vistas i byggnaderna...*".

- Föreslaget villkor 7 är en försvagning av nuvarande villkor gällande luftstöt vågor, med en ökning av begränsningsvärdet från 50 till 120 Pa. Skanska har i nämndens mening inte visat varför begränsningsvärde på 120 med utrymme för maxvärden på 150 Pa är motiverat då nuvarande värden på 50 Pa tillfredsställande har kunnat hållas.

Att högre värden är motiverade för att de med marginal underskrider svensk standard är otillfredsställande då de riktvärden enligt svensk standard som hänvisas till gäller för att undvika skador på byggnader. Enligt standarden tar värdena inte hänsyn till "*...psykologiska effekter som luftstöt vågor kan ha på personer i närliggande byggnader...*".

- Föreslaget villkor 8 "*Damning från verksamhetens olika moment ska begränsas.*" är otydligt formulerat och svårt att bedöma om det uppfylls eller ej. Ett effektmål, som att damning ska begränsas så att det inte utgör en olägenhet för närboende eller miljön, vore tydligare.
- Föreslaget villkor 13 är otydligt formulerat och svårt att bedöma om det uppfylls eller ej. Vad som avses med "*effektiv stoftavskiljning*" är otydligt. Här skulle vi gärna se faktiska begränsningsvärden på stoftutsläpp, vilket även finns i verksamhetens nuvarande tillstånd.
- Användandet av *kalenderårsmedelvärde* för gränsvärden för halter i utgående vatten från sedimentationsdamm i föreslaget villkor 15 är ett för grovt mått och kan tillåta höga tillfälliga utsläppshalter. Samt;
 - o att föreslaget gränsvärdet på 30 mikrogram för bly är för högt, jämför Stockholm Stads riktvärden (dnr 2026-5730, mars 2026) för utsläpp till recipient på 3 mikrogram.
 - o att föreslaget gränsvärdet på 7 milligram för kväve är för högt, jämför Stockholm Stads riktvärden för utsläpp till recipient på 5 milligram.
 - o att föreslaget gränsvärdet på 50 mikrogram för koppar är för högt, jämför Stockholm Stads riktvärden för utsläpp till recipient på 10 mikrogram.
 - o att föreslaget gränsvärdet på 300 mikrogram för zink är för högt, jämför Stockholm Stads riktvärden för utsläpp till recipient på 20 mikrogram.

- Efterbehandlingsplan enligt föreslaget villkor 16 bör upprättas i samråd med tillsynsmyndighet och markägare.

Åtaganden

- Åtagandena föreslås införlivas som villkor. De åtaganden som Skanska anger är visserligen bra, men nämnden ifrågasätter hur bindande de är och i vilken mån företaget kan hållas till dem om de skulle välja att frångå dem. Att företaget enligt villkorsförslag 1 binds att "...i huvudsak..."bedriva verksamheten enligt vad man åtagit sig är i nämndens mening inte tillräckligt.
- Tidsgränsen för åtagande 1 bör även sättas i förhållande till den faktiska utbrytningen av täkten och behovet av utökade dammar snarare än bara en fast tidpunkt.
- I åtagande 9 undantas förvaring av bitumen och bioolja kravet på förvaring inom invallning eller i ADR-klassad drivmedelstank utan närmare motivering.

Begäran om ersättning

Bygg- och miljönämnden yrkar med stöd av 25 kap. 2 § miljöbalken ersättning för våra kostnader i detta mål. Kostnaden kommer att sammanställas senare under målets gång, senast vid en eventuell huvudförhandling.

Ivan Krezic

Bygg- och miljönämndens ordförande